09/02/2021

Οικουμενικός Πατριάρχης: Δικαίως, η Ελληνική διεκδικεί τον τίτλο της «μητρικής γλώσσας του πνεύματος»

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

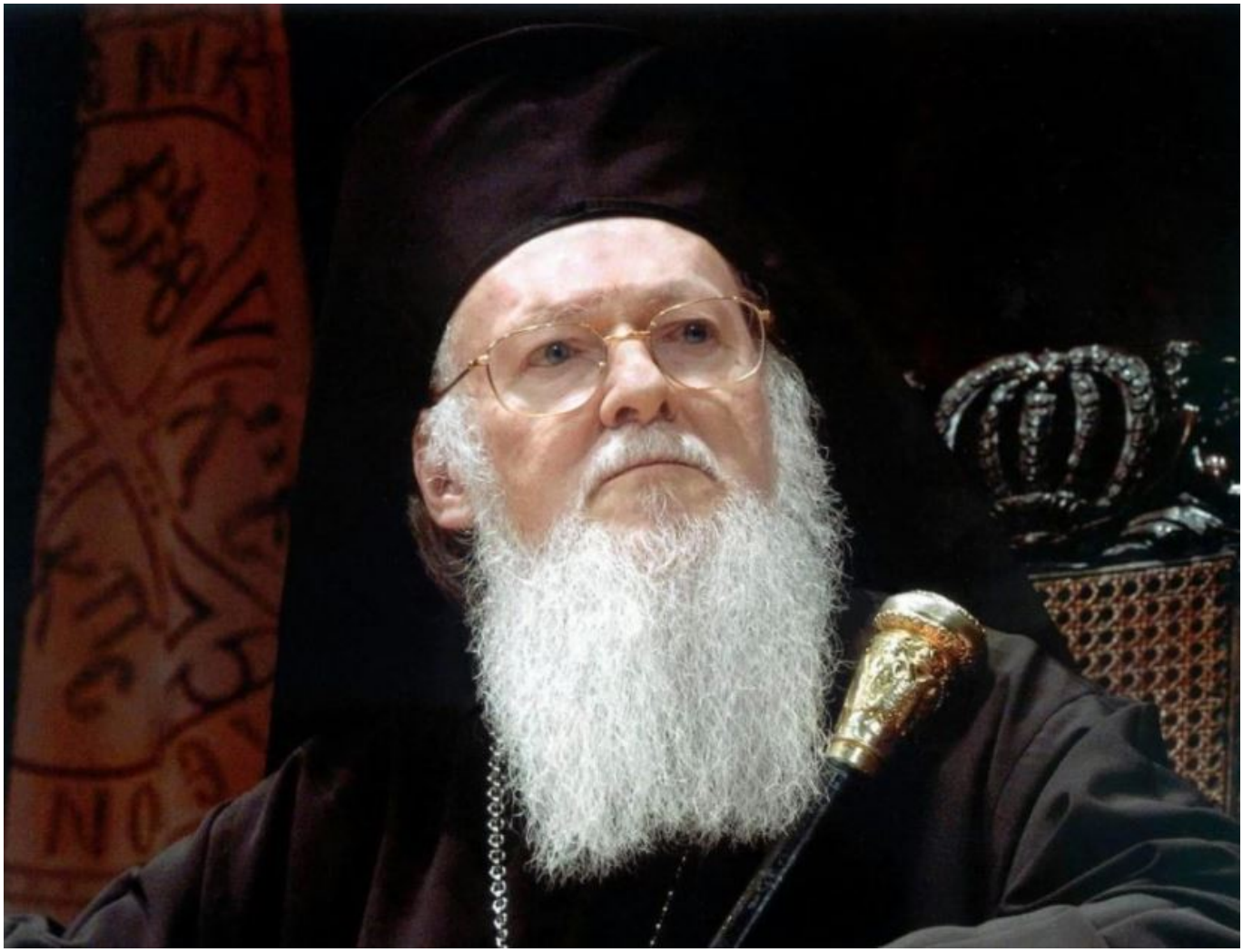

Χαιρετισμός του Παναγιωτάτου με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας

Στην καταλυτική επίδραση της ελληνικής γλώσσας στον παγκόσμιο πολιτισμό και στην εκφραστική της δύναμη, αναφέρθηκε **ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος,** σε μαγνητοσκοπημένο χαιρετισμό του, ο οποίος μεταδόθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής εκδήλωσης «Σεφέρης – Ελύτης: από την Ελλάδα στον Κόσμο», που διοργάνωσε το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στην Πόλη, **την Τρίτη 9 Φεβρουαρίου 2021, Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας.**

"Δικαίως, η Ελληνική διεκδικεί τον τίτλο της «μητρικής γλώσσας του πνεύματος». Εάν «κλασικό» είναι αυτό που απηχεί τις κοινές αναζητήσεις των ανθρώπων, και υπερβαίνει τα όρια του πολιτισμού μέσα στον οποίο δημιουργήθηκε, τότε η ελληνική γλώσσα είναι πραγματικά κλασική, «κτήμα ες αεί» της ανθρωπότητας" , επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ο Παναγιώτατος.

Ακολουθεί το πλήρες κείμενο του Χαιρετισμού της Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου για την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας:

Εὐγενεστάτη κυρία Γενική Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος στήν Πόλη,

Ἐλλογιμώτατε κύριε Συντονιστά Ἐκπαίδευσης,

Ἀγαπητοί συμμετέχοντες στή διαδικτυακή αὐτή ἐκδήλωση,

Ἀνάμεσα στίς πολλές ἀλλαγές, τίς ὁποῖες ἔφερε στή ζωή μας ἡ πανδημία, εὑρίσκεται καί ἡ καθιέρωση τῆς διαδικτυακῆς ἐπικοινωνίας. Ὡς ἐκ τούτου, καί σήμερα, στήν **Παγκόσμια Ἡμέρα Ἑλληνικῆς Γλώσσας,** ἀφιερωμένη ἐφέτος στούς δύο νομπελίστες Ἕλληνες ποιητές, **τόν Γεώργιο Σεφέρη καί τόν Ὀδυσσέα Ἐλύτη,** μέ ἀφορμή δύο ἐπετείους, τά πενήντα χρόνια ἀπό τόν θάνατο τοῦ πρώτου καί τά 110 χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ δευτέρου, ἀπευθυνόμαστε σέ ἐσᾶς μέσω διαδικτύου. Συγχαίρουμε τούς ὀργανωτές καί εὐχόμαστε καλήν ἐπιτυχίαν σέ αὐτή τήν ὡραία ἐκδήλωση.

Ἡ Ἑλληνική, ἡ γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου καί τῆς Σαπφοῦς, τῶν Τραγικῶν καί τῶν φιλοσόφων, τοῦ Ἀριστοφάνους καί τοῦ Θουκυδίδου, τῆς Καινῆς Διαθήκης καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Θείας λατρείας καί τῆς ὑμνολογίας, εἶναι μιά γλῶσσα ξεχωριστή ἀνάμεσα στίς 2700 γλῶσσες τοῦ κόσμου. Ἑλληνικές εἶναι οἱ κομβικές ἔννοιες τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ: λόγος, διάλογος, δημοκρατία, ἠθική, πολιτική, μουσική, φυσική, ἱστορία, παιδαγωγική, θεωρία, πρᾶξις, ἀνθρωπολογία καί ἀμέτρητες ἄλλες.

Ἡ γλῶσσα ἐκφράζει τήν ταυτότητα καί τήν ποιότητα τοῦ πολιτισμοῦ στόν ὁποῖον ἀνήκει. Δέν εἶναι ἁπλῶς μέσον ἐπικοινωνίας, ἀλλά «φορεύς ἠθικῶν ἀξιῶν», ὅπως σημειώνει ὁ Ἐλύτης. Ὄντως, μέσα ἀπό τήν γλῶσσα περνᾷ ὁλόκληρος

πολιτισμός. Ὡς κατεξοχήν «φιλοσοφική γλῶσσα», ἡ Ἑλληνική, κατονομάζει πρωτίστως τήν οὐσία, τό εἶναι, τή διάσταση τοῦ βάθους τῶν πραγμάτων, καί ὄχι τή χρησιμότητά τους. Στά ἑλληνικά ἔχουν γραφῆ σπουδαιότατα ἔργα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἔχει λεχθῆ, ὅτι οἱ φιλοσοφοῦντες, ὅπου γῆς, «στοχάζονται ἑλληνικά», καί ὅτι, ὅποιος μιλᾶ ἑλληνικά, εἶναι «σχεδόν ἀδύνατον νά μή φιλοσοφῇ».

Ἐμεῖς προσθέτουμε, ὅτι οἱ ὁμιλοῦντες τήν ἑλληνική γλῶσσα εἶναι ἀδύνατον νά μή θεολογοῦμε. Δέν εἶναι διόλου τυχαῖο τό γεγονός, ὅτι ἡ Ἑλληνική κατέστη ἡ ἀξονική γλῶσσα τῆς χριστιανικῆς θεολογίας. Χάρη σέ αὐτήν, ἐπετεύχθη ἕνας φιλοσοφικός καί θεολογικός ἆθλος, τό «καινοτομεῖν τά ὀνόματα», ἡ αὐθεντική ἔκφραση τῆς ἐμπειρίας τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, μέ τήν ὁρολογία τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Αὐτή ἡ σύζευξη **Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ** ἀπετέλεσε καθοριστικό σταθμό, ὄχι μόνον στήν ἐξέλιξη τῆς φιλοσοφίας καί τῆς θεολογίας, ἀλλά καί, γενικώτερα, στήν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ.

Δικαίως, ἡ Ἑλληνική διεκδικεῖ τόν τίτλο τῆς «μητρικῆς γλώσσας τοῦ πνεύματος». Ἐάν «κλασικό» εἶναι αὐτό πού ἀπηχεῖ τίς κοινές ἀναζητήσεις τῶν ἀνθρώπων, καί ὑπερβαίνει τά ὅρια τοῦ πολιτισμοῦ μέσα στόν ὁποῖο δημιουργήθηκε, τότε ἡ ἑλληνική γλῶσσα εἶναι πραγματικά κλασική, «κτῆμα ἐς ἀεί» τῆς ἀνθρωπότητας.

Μέ αὐτήν τήν ἔννοια, δέν προκαλεῖ ἔκπληξη τό γεγονός, ὅτι τήν πολιτισμική ταυτότητα καί ἰδιοπροσωπία τοῦ Γένους μας συγκροτοῦν ἡ ἑλληνική γλῶσσα καί ἡ Ὀρθόδοξη πίστη, στήν οὐσιαστική ἀλληλοπεριχώρησή τους. «Μονάχα μέσα ἀπό τήν πίστη καί τή γλῶσσα μας σωθήκαμε ὡς σήμερα, καί μονάχα μέσα ἀπό αὐτά τά δύο θά σωθοῦμε αὔριο», γράφει **ὁ Ζήσιμος Λορεντζᾶτος.**

Ἀγαπητοί φίλοι,

Ἀποτίουμε σήμερα φόρον τιμῆς στήν ἑλληνική γλῶσσα, στή μεγάλη προσφορά της στόν παγκόσμιο πολιτισμό, στά γράμματα καί τίς ἐπιστῆμες, στή δημοκρατία καί τήν ἐπικοινωνία. Καί τιμοῦμε τούς δύο μεγάλους ποιητές μας, **τόν Σεφέρη καί τόν Ἐλύτη**, γιά τό ἔργο τους, τό ποιητικό, τό μεταφραστικό, τά ὑπέροχα δοκίμιά τους, τήν ξεχωριστή παρουσία τους στήν πνευματική ζωή, τό ἄφθαστο κάλλος τοῦ λόγου τους. Συνέβαλαν στήν ἀνάδειξη τῆς ἐκφραστικῆς δύναμης τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς γλώσσας, μιᾶς γλώσσας «ζωντανῆς, εὔρωστης, πεισματάρας καί χαριτωμένης», ὅπως ἔγραφε ὁ Σεφέρης, «κόρης ἀπό μεγάλη γενιά». Ὅλα αὐτά ἰσχύουν, πέρα ἀπό τίς «κατασκευασμένες πολώσεις» μεταξύ ἀρχαΐζουσας καί δημοτικῆς, ἀφοῦ ἡ γλῶσσα πρέπει νά τρέφεται ἀπό τίς ρίζες της, «τίς ρίζες τῶν χιλιάδων ἐτῶν πού προηγοῦνται». «Μετά 3000 χρόνια», **σημειώνει ὁ Ἐλύτης,** «ὁ ἴδιος λαός στήν ἴδια γῆ, ἐξακολουθεῖ νά ὁμιλεῖ τήν ἴδια γλῶσσα, μέ τήν ἔννοια, ὅτι καί ὁ λιγότερο ἐγγράμματος, κυρίως αὐτός, ὁ ὀπωροπώλης καί ὁ ἀρτοποιός,

ἐξακολουθεῖ νά λέει τόν οὐρανό οὐρανό καί τήν θάλασσα θάλασσα».

Μέσα στόν σύγχρονο κόσμο τῆς τεχνοκρατίας, τοῦ οἰκονομισμοῦ, τῶν ἀριθμῶν καί τῶν ποσοτικῶν κριτηρίων, ἠχεῖ ὁ λόγος τῶν ποιητῶν μας γιά τίς ἀπαράμιλλες ἀξίες τῆς παράδοσής μας, γιά τήν Εὐρώπη, γιά τόν πολιτισμό, γιά τήν τέχνη, ἡ ὁποία μεγαλώνει τό μυστήριο τοῦ κόσμου, ὀξύνει τό αἰσθητήριο γιά τήν ὀμορφιά καί τήν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων.

Στήν ὁμιλία του, στή Στοκχόλμη, κατά τήν τελετή ἀπονομῆς **τοῦ βραβείου Νόμπελ** λογοτεχνίας, στίς 10 Δεκεμβρίου 1979, **ὁ Ὀδυσσέας Ἐλύτης** , ἀφοῦ ὑπενθύμισε ὅτι στήν ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, «στό μάκρος εἴκοσι πέντε αἰώνων, δέν ὑπῆρξε οὔτε ἕνας, πού νά μή γράφτηκε ποίηση», πρόσθεσε μέ νόημα: «Τότε ὅμως ἡ Ποίηση; Τί ἀντιπροσωπεύει μέσα σέ μιά τέτοια κοινωνία; Ἀπαντῶ: τόν μόνο χῶρο, ὅπου ἡ δύναμη τοῦ ἀριθμοῦ δέν ἔχει πέραση».

Μέ αὐτές τίς σκέψεις, ἐπαινοῦμε ἀκόμη μιά φορά ὅλους ἐκείνους πού εἶχαν τήν πρωτοβουλία τῆς σημερινῆς διαδικτυακῆς ἐκδήλωσης καί τήν εὐθύνη γιά τήν πραγματοποίησή της, καί εὐχόμαστε σέ ὅλους ἐσᾶς τούς συμμετέχοντες ὅλα τά καλά τοῦ Θεοῦ.